

Handreiking zelftesten in het primair onderwijs en speciaal onderwijs

Versie: 15 april 2021

Dit stappenplan is bedoeld voor schoolbestuurders, schoolleiders, coronacoördinatoren en preventiemedewerkers in het primair en speciaal (basis)onderwijs.

Het coronavirus is nog steeds volop aanwezig in de maatschappij. Dat leidt soms tot besmettingen bij collega's en leerlingen, en heeft er voor gezorgd dat stevige maatregelen nodig blijven om het onderwijs verantwoord open te houden. Die maatregelen, zoals de 1,5 meter afstand houden, de handen wassen en thuisblijven bij klachten, blijven heel belangrijk: ze zijn de beste manier om verspreiding van het virus te voorkomen. Op school zijn er nog meer [regels en richtlijnen](#) om contacten te beperken, zoals gespreide pauzes voor klassen en het gespreid halen en brengen van leerlingen.

Daarbij stelt de overheid vanaf medio april voor alle scholen in het funderend onderwijs zelftesten beschikbaar. Een zelftest is een coronatest die zelf kan worden afgenomen. In het primair en speciaal onderwijs worden de zelftesten alleen voor medewerkers ingezet. Hiermee kunnen in het onderwijs op een laagdrempelige manier sneller besmettingen worden opgespoord en mogelijke uitbraken worden voorkomen. We hebben daarmee een extra middel in handen om de veiligheid op en rondom de scholen te vergroten en de continuïteit van het onderwijs te bevorderen. Alle scholen ontvangen daarom in de komende weken zelftesten. Het gebruik van zelftesten is altijd vrijwillig, en het is aan de school en uw medewerkers of de zelftesten ook worden gebruikt. Let op: de zelftest is een aanvulling op de coronamaatregelen en het bestaande [testbeleid](#): Testen bij klachten en testen als je contact hebt gehad met een besmet persoon. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling dat de preventieve zelftesten in dergelijke gevallen worden gebruikt.

In dit stappenplan leest u wat u moet weten over zelftesten voor personeel in het primair en speciaal onderwijs, en wat u moet regelen om het gebruik van zelftesten voor uw medewerkers mogelijk te maken. Lees dit document dus aandachtig door. Op www.zelftesteninhetonderwijs.nl komt komende week meer informatie beschikbaar:

- Een **instructieanimatie** die medewerkers kunnen volgen voorafgaand aan het doen van een zelftest;
- **Voorbeeldbrieven** en documenten waarmee u de medezeggenschapsraad en uw medewerkers kunt informeren;
- **Veelgestelde vragen** en de antwoorden daarop en een **helpdesk** voor schoolbestuurders en schoolleiders, die u telefonisch of per e-mail nadere toelichting kan geven.

1. Wat zijn zelftesten?

Zelftesten is een verzamelnaam van coronatesten, van verschillende fabrikanten, die als eigenschap hebben dat de uitvoering van de test en het aflezen van het testresultaat niet door een ander gebeurt, maar door de geteste persoon zelf (eventueel met begeleiding van een persoon die instructies geeft). De overheid stelt [antigeensneltesten](#) als zelftesten ter beschikking voor het onderwijs. Deze testen kunnen worden uitgevoerd door medewerkers zelf.

Deze zelftesten verschillen van de test op de GGD-testlocatie: het wattenstaafje hoeft minder ver de neus in. Antigeensneltesten zijn testen die binnen maximaal 30 minuten (en vaak vanaf 15 minuten) een infectie met het coronavirus kunnen vaststellen. De resultaten van deze zelftesten zijn iets minder gevoelig dan de testen die bij de testlocaties van de GGD worden gebruikt. Een zelftest kan de kans op een ongemerkte besmetting dus verkleinen, maar niet uitsluiten. Blijf dus voorzichtig en zorg dat iedereen op school zich blijft houden aan de basisregels tegen verspreiding

van het coronavirus, zoals afstand houden, handen wassen en thuisblijven en testen (via de GGD) bij klachten. Bij een positieve uitslag met een zelftest is het advies om contact op te nemen met de GGD en een verificatietest te doen bij een GGD-testlocatie.

2. Hoe wordt zelftesten in het primair en speciaal onderwijs toegepast, en wat levert het op?

De overheid stelt zelftesten beschikbaar waarmee iedere medewerker (OP, OOP, stagiaires, zorgpersoneel, ed.) uit het primair, speciaal en voortgezet (speciaal) onderwijs zichzelf twee keer per week preventief thuis kan testen. Hier worden voldoende testen voor aangeleverd, die het personeel mee kan nemen naar huis. In het voortgezet onderwijs kunnen naast medewerkers ook leerlingen zichzelf testen, als zij in aanraking zijn geweest met een besmet persoon (risicogericht testen); voor het vo is er daarom ook een aparte handreiking.

Personeel wordt aangeraden zich tweemaal per week te testen. Door regelmatig preventief te testen, kan een onverhoopte besmetting eerder worden opgespoord, en mogelijk een (grotere) uitbraak worden voorkomen. Let op: de uitslag van een zelftest is minder nauwkeurig. Gebruik daarom zelftesten niet als een medewerker:

- coronaklachten heeft;
- als nauw contact of huisgenoot uit het bron- en contactonderzoek (BCO) van de GGD komt;
- terugkeert uit een [hoogrisicogebied](#).

Laat deze collega's een testafpraak maken bij een GGD-testlocatie. Daar zijn de testmethoden nauwkeuriger.

De hoeveelheid testen voor uw personeel is een inschatting op basis van de cijfers over onderwijspersoneel die bekend zijn bij DUO. Het kan zijn dat u iets te veel of te weinig ontvangt. We vragen u om deze eerste levering zo goed mogelijk en naar eigen inzicht te verdelen onder het personeel. Het wordt in de loop van mei mogelijk om testen bij te bestellen of een bestelling te annuleren via een bestelmodule. Hou hiervoor www.zelftesteninhetonderwijs.nl in de gaten.

Zelftesten is altijd vrijwillig: elke medewerker beslist zelf of hij of zij wil testen. Hoe groter de deelnamebereid is, hoe groter de effectiviteit van de inzet van de zelftesten.

3. Wat moet de school regelen om met zelftesten te kunnen starten?

Als u als school besluit de zelftesten te gaan gebruiken, moet u een paar zaken regelen. Dit is erop gericht om personeel inspraak te geven in de overweging van de school en om de rechten van medewerkers te waarborgen (bv. vrijwilligheid van de testafname, privacy).

1. Besluitvorming binnen het schoolbestuur, met MR/GMR

Los van dat het gebruik van een zelftest door een leerling of personeelslid altijd vrijwillig is, hebben de medezeggenschapsraad en de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad instemmingsrecht op het inzetten van zelftesten op school. Dat is omdat zelftesten met het veiligheids- en gezondheidsbeleid van de school te maken heeft.¹ Dit vraagt altijd enige tijd, betrek de (G)MR dus zo snel mogelijk.

2. Informeren van medewerkers

Het is belangrijk dat personeel op de hoogte wordt gesteld. Om medewerkers goed te informeren is een modelbrief opgesteld die u kan gebruiken. U kunt de brief eenvoudig aanpassen naar uw eigen

¹ Wet medezeggenschap op scholen, art. 10 sub e.

situatie en daarna versturen. U vindt deze op www.zelftesteninhetonderwijs.nl. Medewerkers die meer willen weten over nut, noodzaak en afname van het zelftesten kunnen een instructievideo bekijken hoe een zelftest werkt. Deze staat ook op bovengenoemde website.

3. Coronacoördinator/preventiemedewerker

Iedere school stelt een coronacoördinator aan. Dit is op de meeste scholen al gebeurd. Hoewel het goed naleven en uitdragen van de coronarichtlijnen een verantwoordelijkheid is van het hele schoolteam, speelt deze collega een coördinerende rol voor wat betreft het coronabeleid op uw school. Hij of zij is op de hoogte te van de geldende richtlijnen rondom corona op school, is de contactpersoon voor de GGD, en is verantwoordelijk voor de te nemen preventieve maatregelen. Het coördineren van het zelftestproces sluit hier op aan. De coördinator blijft in goed contact met het scholenteam van de GGD, en zorgt er namens de school voor dat er voor de medewerkers voldoende tests mee naar huis krijgen.

4. Afspraken maken met de GGD

Het zelftesten is géén vervanging van adviezen van de GGD over het bron- en contactonderzoek in het geval er iemand met corona op school is (geweest). Het zelftesten komt nadrukkelijk niet in de plaats voor de isolatie- en quarantaineadviezen en de testadviezen van de GGD voor de contacten van mensen die besmet zijn. Het is heel belangrijk om goed contact te onderhouden met het scholenteam van de GGD, en goede afspraken te hebben over wat te doen als een besmetting bij een leerling of collega bekend wordt bij de school, maar ook welke stappen worden genomen in het onverhoopte geval dat een positief resultaat uit een zelftest komt. Maak die afspraken met het scholenteam van de GGD dus al voordat u met een besmetting te maken krijgt.

Een school mag een besmetting van een medewerker niet met naam en toenaam melden bij de GGD, dat moet de medewerker zelf doen. Een school wordt wel gevraagd om in algemene zin melding te maken van een besmetting op school.

5. Verdeling van de zelftesten en opslag

Geef alle medewerkers die de hele week op school aanwezig zijn de mogelijkheid om zich twee keer per week thuis te zelftesten. Bij minder aanwezigheid op school kan de frequentie lager zijn. U ontvangt de zelftesten voor het personeel op school, deze kunt u aan het personeel uitdelen. Als de kinderopvang in hetzelfde pand zit als het basisonderwijs, mogen deze medewerkers ook deelnemen aan de zelftest. De zelftesten worden in dat geval allemaal op hetzelfde adres geleverd. De zelftesten worden in eerste instantie bij u op school afgeleverd. Later wordt overgegaan naar een systeem waarin u de zelftesten zelf digitaal kunt bestellen. De tests zijn verpakt per 25 stuks. Met 1 doos kan een medewerker zichzelf 12 weken testen. Reik de testen aan medewerkers voor het preventief zelftesten persoonlijk uit.

Bepaal wie verantwoordelijk is voor de opslag van de zelftesten. In de voorbereiding is het belangrijk om voldoende opbergruimte voor de voorraad testen te organiseren. De kastruimte dient afgesloten te kunnen worden en voldoende groot; de temperatuur mag niet boven de 30 graden komen. Zie hiervoor ook de bijsluiter van de zelftest. Aangezien zelftesten kostbaar en schaars zijn, en mede daarom gewild zijn, benadrukken we het belang van goed voorraadbeheer op de school en een doeltreffende inzet ervan, waarbij diefstal en verleiding van meenemen voorkomen wordt. De zelftesten dienen uitsluitend ingezet te worden om verspreiding van het coronavirus op de school te voorkomen en de continuïteit van het onderwijs te bevorderen.

4. Wat doet een medewerker bij een positieve testuitslag?

Bij een positieve testuitslag is het heel belangrijk dat de medewerker thuis direct in isolatie gaat (thuis blijven), diens huisgenoten in quarantaine gaan en de uitslag meldt bij de GGD, zodat een afspraak gemaakt kan worden voor een verificatietest en het BCO opgestart kan worden.

Een negatieve testuitslag betekent dat de medewerker waarschijnlijk geen corona heeft. Deze medewerker kan gewoon naar school komen. Let wel op: De resultaten van deze zelftesten zijn iets minder gevoelig dan de testen die bij de testlocaties van de GGD worden gebruikt. Een zelftest kan de kans op een ongemerkte besmetting dus verkleinen, maar niet geheel uitsluiten. Blijf dus voorzichtig en zorg dat iedereen op school zich blijft houden aan de basisregels tegen verspreiding van het coronavirus, zoals afstand houden, handen wassen en thuisblijven en testen (via de GGD) bij klachten en na contact met een besmet persoon..

Gebruik zelftesten dus niet als men:

- coronaklachten heeft;
- als nauw contact of huisgenoot uit BCO komt;
- terugkeert uit een hoogrisicogebied.

Laat deze collega's een testafpraak maken bij een GGD-testlocatie. Daar zijn de testmethoden nauwkeuriger, waardoor de uitslag betrouwbaarder is.

5. Hoe handelt u als een medewerker besmet is?

Als een besmetting op school bekend wordt (door de GGD of door de collega zelf), is het belangrijk om contact op te nemen met de GGD en de adviezen van de GGD te volgen. Het is géén brandoefening waar elke seconde telt. Volg de onderstaande stappen. Op een school in het primair of speciaal onderwijs worden zelftesten niet gebruikt naar aanleiding van een besmetting, maar alleen preventief.

- Een mededeling dat iemand positief getest is kan op meerdere plekken in de school terecht komen. Zorg dat de coronacoördinator/preventiemedewerker snel op de hoogte is. Hij of zij is ook het aanspreekpunt voor de GGD.
- Als de medewerker doorgeeft een positieve zelftest te hebben, zoek dan (in overleg met de medewerker) telefonisch contact met het scholenteam van de GGD. Maak melding van de geconstateerde besmetting. Let op: u mag de naam van de medewerker niet noemen. Volg de adviezen van de GGD op.
- Als de besmetting door de GGD wordt gemeld, volg dan de adviezen van en afspraken met de GGD op.

Bijlage 1 - Stappenplan voor medewerkers om zichzelf thuis te testen

1. Doel van zelftesten

Het doel van de 'begeleide zelfafname' in het PO is om het in te zetten als extra middel om verspreiding van het coronavirus bij het onderwijspersoneel te voorkomen, om daarmee het aantal coronabesmettingen op school te beperken.

2. Doelgroep zelftesten

Het zelftesten is bedoeld voor medewerkers zonder klachten, die niet in contact zijn geweest met iemand met COVID-19, en die niet recentelijk zijn teruggekeerd uit een [hoogrisicogebied](#). Voor mensen met klachten of mensen die in nauw contact zijn geweest met iemand met COVID-19, of mensen die recentelijk zijn teruggekeerd uit een hoog-risicogebied is het advies om een testafpraak te maken via de GGD.

3. Uitgangspunten en voorwaarden voor deelname

Deelname aan zelftesten is altijd vrijwillig. De uitslag is vertrouwelijk. Personen kunnen alleen een zelftest afnemen als ze geen coronagerelateerde klachten hebben, geen nauw contact zijn en niet uit een hoogrisicogebied zijn teruggekomen.

4. Hoe werkt de zelftest?

De zelftest is een antigeen(snel)test. De antigeentest toont antigenen van COVID-19 aan in neus- en/of keelslijm. Antigenen zijn stukjes van het virus (eiwitten) die een afweerreactie kunnen opwekken in het lichaam. Als je het virus bij je draagt, laat de antigeentest dat snel zien; meestal een kwartier na het opbrengen van het monster op de testcassette.

5. Hoe neem je een zelftest af?

Lees de genoemde stappen in de bijsluiters van de zelftest goed door. Op hoofdlijnen staan in de bijsluiters de volgende stappen (**LET OP**: Bij elke zelftest kan de werkwijze iets verschillen.):

1. Zelftest uitpakken: Stal de onderdelen voor u uit.
2. Uitstrijkje zelf afnemen: Kantel uw hoofd licht naar achteren. Steek het wattenstaafje in een neusgat. Duw het wattenstaafje langzaam ongeveer 2 cm in de neus (parallel aan het gehemelte - dus horizontaal naar achteren, niet naar boven) totdat u weerstand voelt. Draai het wattenstaafje 4 keer (in totaal ongeveer 15 seconden) tegen de binnenkant van de neus. Herhaal dit in het andere neusgat.
3. Monster oplossen in buisje vloeistof: Plaats het wattenstaafje in een buisje met zogeheten extractiebuffer/testvloeistof. Draai het wattenstaafje rond. Haal het net iets boven de vloeistof en knijp het wattenstaafje uit.
4. Druppelen: Leg de teststrip of testcassette op een vlakke ondergrond. Houd het buisje verticaal boven het ronde, gemarkeerde gebied (niet het rechthoekige resultaatvenster). Laat precies 4 druppels op het veld vallen. Knijp hiervoor zo nodig voorzichtig in het buisje. Wacht nu 15 minuten.
5. Aflezen uitkomst: Zie de aanwijzingen in de bijsluiters.

Volg in alle gevallen de adviezen van de GGD op.